DEĞERLENDİRME ÖZETİ

SURİYELİ KADINLARIN, KIZ ÇOCUKLARININ VE EV SAHİBİ TOPLUMUN DAYANIKLILIĞININ ARTTIRILMASI PROGRAMI: NİHAİ DEĞERLENDİRME

"Suriyeli Kadınların, Kız Çocuklarının ve Evsahibi Toplumun Dayanıklılığının Artırılması Programı" Irak, Ürdün ve Türkiye'de uygulanmış olan bölgesel bir programdır. Çok boyutlu stratejisiyle, aşağıda bahsi geçen hedeflere ulaşılması planlanmıştır:

• **Kadınların güçlenmesi**: Kadınlara yönelik şiddete karşı hesap verebilirliğin teşvik edilmesi ile geçim imkanlarına ve kapsamlı koruma hizmetlerine erişimin arttırılması, ulusal adalet sistemlerine destek verilmesi ve böylece ekonomik dezavantajların ve şiddetin önlenmesi.
• **Barış ve birlikte yaşama kültürünün desteklenmesi**: Barış sağlama ve çatışma önleme alanlarına öncülük etmeleri ve katılım göstermeleri için kadınlara destek olunması. Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınların güçlenmesi konularına erkeklerin de dahil edilmesi, kadınların işgücü piyasasına katılımları da dahil olmak üzere giderek daha fazla güçlenmesi için erkeklerin paydaş, müttefik ve savunucu olarak sürece katılmalarının sağlanması.

Program, Avrupa Birliği Suriye Krizi Bölgesel Güven Fonu (MADAD) tarafından finanse edilmiş ve çeşitli paydaşlar aracılığıyla üç ülkede uygulanmıştır. Program kapsamında geçim becerileri kazandırılmış, gelir getirici faaliyetler yürütülmüştür. Üç ülkede 15 güçlenme merkezi (veya kadınlara özel merkezler) vasıtasıyla mülteci ve ev sahibi toplumdaki kadınlara (Irak'ta ülke içinde yerinden edilmiş kadınlar da dahil) kapsamlı temel hizmetler sunulmuştur.

Programın bağımsız değerlendirmesinde nasıl bir sonuca varıldı?

BM Kadın Birimi'nin uyguladığı Suriyeli Kadınların, Kız Çocuklarının ve Evsahibi Toplumun Dayanıklılığının Artırılması Programı, Suriyeli mültecilerin ve ev sahibi toplumun desteklenmesine yönelik bölgesel ve ulusal önceliklere son derece uygun niteliktedir. Program kapsamında, bağlama dikkat edilerek faydalanıcı hedef grupların temel ihtiyaçları karşılanmış, kapsamlı hizmetler vasıtasıyla toplumsal cinsiyete dayalı şiddete maruz bırakılan kadınlar da dahil olmak üzere ulaşılması güç ve dezavantajlı konumdaki kadınlara ulaşılmıştır. Ayrıca çalışmanın yapılacağı yerler ve ulusal paydaşlar özenle seçilerek kadın taban örgütleri ile işbirliği yapılmış, topluma erişim faaliyetleri düzenlenmiştir.

Program, faydalanıcılara yönelik kısa vadeli başa çıkma mekanizmalarını iyileştirmiş, ekonomik durumlarının geliştirilmesine katkıda bulunmuştur. Böylelikle sağlık, okula devamlılık gibi temel ihtiyaçlara bütçe ayırmaları ve COVID-19 nedeniyle birtakım kısıtlamaların uygulandığı zor dönemleri atlatmaları sağlanmıştır. Program özellikle bazı faaliyetleriyle sürdürülebilir bir etki yaratmaktadır. Bu faaliyetler arasında şunlar bulunmaktadır: koruma ve psikososyal destek hizmetleri; geçim kaynağı eğitimleri ve iş fırsatları; yaşam becerileri ve kadın hakları hakkında çalıştaylar; kadın dayanışması ve sosyal uyum faaliyetleri. Program, faaliyetleri güvenli ve kadınlara özel destekleyici bir ortamda bir araya getirebildiğinden, faydalanıcıların kişisel anlamda güçlenmeleri ve bağ kurmaları da sağlanmaktadır.

BM Kadın Birimi kendini nasıl geliştirebilir?

Değerlendirme ekibi, Programın olumlu sonuçlarının daha da güçlendirilmesi ve programdan derslerin çıkartılması 11 tavsiyede bulunmuştur.

1. Tavsiye: BM Kadın Birimi, toplumsal cinsiyet eşitliğinin yaygınlaştırılması için Suriye krizine bölgesel ve ulusal düzeyde müdahalede bulunarak savunuculuk yapmaya ve bu konuda öncü rol oynamaya devam etmelidir.

2. Tavsiye: BM Kadın Birimi, stratejik faaliyetler yürütmeye devam etmelidir. Bu kapsamda, kadınlara özel güvenli alanlarda kapsamlı hizmetlerin sürdürülmesi ve bu konuya öncelik verilmesi için uluslararası bağışçı

kuruluşların katkısının uzun vadede devam etmesi sağlanmalıdır. Bu, BM Kadın Birimi'nin Suriyeli mültecilerin içinde bulunduğu duruma yönelik girişimlere katkı sağlamasında merkezi bir rol oynayabilir.

3. Tavsiye: Avrupa Birliği MADAD Programı, savunuculuk ve finansman vasıtasıyla bölgedeki hükümetleri teşvik edecek çalışmalara destek vermelidir. Bu doğrultuda, kadınların, kendilerine özel kapsamlı hizmet merkezlerinden uygun şekilde yararlanması sağlanmalı, ekonomiye katılımlarının önündeki bölgeye has yapısal ve kültürel engeller dikkate alınarak toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınların ekonomik yönden güçlenmesi için etkin müdahalelerde bulunulmalıdır.

4. Tavsiye: BM Kadın Birimi'nin stratejik amaçlarından biri de, kadınlara özel merkezlerde uygulanan Oasis ve SADA Merkezi modellerinin artılarını ve eksilerini kapsamlı ve karşılaştırmalı bir şekilde incelemek olabilir. Ayrıca hizmetin kalitesi ve derinliği ile operasyonel maliyeti ve çok sayıda faydalanıcıya ulaşma dengesini kuran bir model yaygınlaştırılabilir.

5. Tavsiye: BM Kadın Birimi ve MADAD Programı (BM Kadın Birimini veya başka kurumları finanse etsin etmesin), sonuç düzeyinde izleme ve sonuç bildirimi konusunda sağlam mekanizmalar geliştirmelidir. Böylece karmaşık hedefleri olan programlar için program müdahalelerinin sonuçları daha iyi izlenebilir ve bu müdahalelerin, sonucu etkileyen diğer etkenler ile ilişkisi anlaşılabilir.

6. Tavsiye: BM Kadın Birimi, toplumsal cinsiyete duyarlı Dayanıklılık Endeksi Ölçme ve Analizi ve Dayanıklılık Kapasitesi Endeksi'ni geliştirmeye devam etmelidir. Bu çalışma sayesinde, BM Kadın Birimi ve FAO toplumsal cinsiyete duyarlı veri ve kanıt eksikliklerinin giderilmesine katkı sağlayabilir. Ayrıca dayanıklılığa yönelik destekleyici unsurların ve engellerin daha iyi anlaşılmasına da katkıda bulunabilirler.

7. Tavsiye: BM Kadın Birimi, bu tür programlara yönelik sağlam bir eğitim çerçevesi geliştirmeli, düzenli ve yapılandırılmış eğitim programlarının ülkeler arasında paylaşılmasına destek olmalıdır. Bu kapsamda tematik konular (toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, iş karşılığı nakit destek ve sosyal uyum gibi) ile ilgili ayrıntılı incelemelerde bulunarak ülkelere özel tematik toplantılar düzenlemelidir. Diğer ülke ofisleri ile paylaşmak üzere belli konulara yönelik iyi uygulamalar ve sorunlar hakkında bilgi toplamalıdır.

8. Tavsiye: BM Kadın Birimi, programların başlangıcından itibaren bölgesel düzeyde ve ülke düzeyinde kilit personelin (örn. İzleme ve Değerlendirme Ekibi) hazır olmasını sağlamalıdır.

9. Tavsiye: Faydalanıcı gruplar (Suriyeli mülteciler, ülke içinde yerinden edilenler ve dezavantajlı durumdaki ev sahibi toplumlar vb.) için sürdürülebilir ve insan onuruna yakışır gelir getirici imkanların yaratılması amacıyla daha fazla çaba sarf edilmelidir.

10. Tavsiye: Erkeklerin ve oğlan çocuklarının davranışlarını/tutumlarını değiştirmelerine destek veren girişimler sürdürülmelidir. Bunlar program tasarımına, değişim teorilerine ve izleme göstergelerinin geliştirilmesi sürecine dikkatli bir şekilde dahil edilmelidir. Toplumsal cinsiyet normlarını değiştirme girişimlerine yönelik uzun vadeli stratejiler geliştirme konusu gündeme alınmalıdır.

11. Tavsiye: MADAD Programı, iletişim ve görünürlük stratejilerine yönelik bağımsız izleme faaliyetlerine finansman sağlanmasını gündemine alabilir. Böylece iletişim ve görünürlük faaliyetlerinin etkisi ve etkililiği daha iyi anlaşılabilir, program süresince öğrenmeye dayalı uzun vadeli değişimler sağlanabilir.

DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI VE YÖNTEMİ

DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI

- **Feminist teori objektifinden:** Bağımsız değerlendirmenin toplumsal cinsiyet rollerine, sistematik güç dengesizliklerine ve kadınların güçlenmesinin önündeki engellere dayandırılması.
- **Karma yöntemlerle katkı analizi** ve üçgenleme
- **OECD DAC (Kalkınma Yardımları Komitesi) kriterlerine** uygun değerlendirme soruları

TAMAMEN SANAL BİR DEĞERLENDİRME

COVID-19 yasakları nedeniyle saha ziyaretleri gerçekleştirilememiştir. Sanal formata uyulması için faydalanıcılar ile yapılan bireysel görüşmeler azaltılmış ve odak grupları küçültülmüştür.

BU DEĞERLENDİRME İÇİN TOPLANAN VERİ

3 ülke — Irak, Ürdün ve Türkiye

229 program belgesi incelendi

Görüşme yapılan paydaş sayısı

	Görüşme yapılan kadınlar	Görüşme yapılan erkekler	TOPLAM
Irak	12	8	20

199 kaynak belge tarandı

- Koruma ve kadınların ekonomik yönden güçlenmesi
- Kadın, barış ve güvenlik

Faydalanıcılar ile **14** odak grup görüşmesi yapıldı.

Faydalanıcılar ile **6** kapsamlı görüşme yapıldı.

Ürdün	19	8	27
Türkiye	25	5	30
Bölgesel	4	0	4
TOPLAM	**60**	**21**	**81**